

کنکاشی بر حسابداری اسلامی

سید محسن احمدی^۱، عبدالرضا آقاجری^۲

۱. استادیار گروه حسابداری دانشگاه آزاد گچساران، گچساران، ایران

Mohsentarh@yahoo.com

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد گچساران، گچساران، ایران

چکیده:

حسابداری اسلامی از نظر رویه‌ها و دامنه حوزه ادبیات اقتصاد و مالیه اسلامی، اقتباس شده است و همچنان با تأکید بر بانکداری اسلامی از ادبیات سه حوزه مذکور پیروی می‌نماید. به تأکید بانکداری اسلامی بر حرمت ربا نشأت می‌گیرد. نتایج تحقیقات صورت گرفته در چهار دهه اخیر یعنی ظهور بانکداری اسلامی مدرن، بیانگر اقبال محققان به روش‌های اسلامی برای انجام کسب و کار، مفاهیم اسلامی اقتصاد و به طور خاص مبانی رویه‌های عملیات مالیه اسلامی است. گروهی از حسابداران مسلمان معتقدند بنابه ملاحظات جهان‌بینی اسلامی و غربی، حسابداری سنتی که مبتنی بر جهان‌بینی غربی است نمی‌تواند پاسخگوی تأمین نیازهای گزارشگری مالی در کشورهای اسلامی باشد. لذا حسابداران مسلمان باید در کشورهای اسلامی تعریفی از حسابداری اسلامی ارائه کنند و با تبیین اهداف و خصوصیات حسابداری اسلامی، الزامات گزارشگری را روشن کنند. در این زمینه تحقیقاتی انجام شده است که نتایج آنها همه در یک جهت نمی‌باشد. ما در این پژوهش به بررسی مروری حسابداری اسلامی پرداخته ایم.

کلمات کلیدی: حسابداری اسلامی- حسابداری سنتی- حسابداری مدرن- بانکداری اسلامی

مقدمه:

حسابداری اسلامی به تغییر نظریه‌ی بنیادی می‌پردازد؛ به نحوی که نظریه‌ی زیربنایی حسابداری مرسوم را که بر پایه‌ی دیدگاه‌های کاپیتالیستی است، به چالش می‌کشد و این نظریه‌ی اسلامی که بر اساس منافع اجتماعی و دیدگاه ارزش محور است، جایگزین می‌کند.

تفاوت‌های فکری مذهبی، سیاسی و فرهنگی از مسائل تأثیر گذار در اقتصاد غربی و تدوین استانداردهای حسابداری است. این تفاوت‌های مبنایی باعث می‌شود که تکنیک‌های حسابداری غربی نتوانند قابلیت اجرایی خوبی در اقتصادها و حسابداری اسلامی داشته باشند. (۱)

ظهور بانک‌های اسلامی و دیگر موسسات اقتصادی از سال ۱۹۷۰ ادبیاتی مدرنی را که خود را به عنوان ((حسابداری اسلامی)) خطاب کرده است را رونق داده است. بیشتر این ادبیات تجویزی است. اگر چه مطالعات روند واقعی و نگرش به انتخاب‌های پیشنهادی آغاز به ظهور کردند، تحقیق تاریخی در حسابداری اسلامی هنوز در یک روند پیشرفت با دامنه مطالعاتی می‌باشد که بر اساس هر دو هم بایگانی ابتدایی و هم دستی که از رشد شناخت تدارکاتی حسابداری در داخل یک کشور و نیز موقعیت‌های خصوصی در داخل خاورمیانه و بخش‌های دیگری از جهان اسلام می‌باشند که هم چنین مرکز کانون تحقیق از حسابداری تاریخی هستند قبل از اینکه مورخین بتوانند تأثیر ایده‌های حسابداری خاورمیانه و روندها را در بخش‌های دیگر جهان تعیین کنند. با این حال هنوز چیزهایی زیادی برای کشف وجود دارند. علاوه بر این اصطلاح یا واژه ((حسابداری اسلامی)) ممکن است فقط یک بر چسب مناسبی برای ایده‌ها و روندهای متفاوت حسابداری در طول زمان و مکان باشد. (۲)

پیشینه حسابداری اسلامی:

بعضی از بررسی‌های تاریخی، حسابداری را در کشورهای اسلامی با استفاده از روزنامه‌های انگلیسی ارزیابی کردند. بنابراین تعجب انگیز است که نویسندگان تاریخ حسابداری در این موقعیت‌ها کمتر حرفی داشته باشند. برای مثال تن‌ها و ۱۹۷۶۱ ص مختصراً به احتمالات حسابداری عربی که در ظهور دفتر داری ۲ طرفه ایتالیا موثر بوده است پرداخته است. و این فرضیه را که هیچ مدرکی که آنرا حمایت نکند را نیز مد نظر داشته است. (اگر چه این ادعا به